

Končni vzroki so prenapolnjene šole, pomanjkanje teh in učiteljstva. Pri nas so čudne razmere, zato so tudi uspehi taki. Največ je enorazrednic po 100, pa tudi do 200 učencev. Na takih šolah je učiteljstvo najtežje radi velikega števila otrok in oddelkov. Tukaj imajo prednost in čast biti nastavljeni začetniki brez prakse z mastnimi dohodki. Kako naj vendar ima učitelj v taki prenapolnjeni šoli povolne uspehe? Kdaj naj vse učence izpraša? Ako ni otrok vprašan pogostoma, se ne uči nič, ker mladina je lahkomisljena, češ, kaj se bom učil, saj ne bom vprašan! V prenapolnjenih šolah je dovoljen uspeh nemogoč: truda je tukaj veliko, uspeha pa malo. Naši nasprotniki želijo imeti samo enorazrednice, da bi ostalo ljudstvo nevedno in neumno. Ti ljudje se imenujejo potem prijatelje in prvoboritelje za blagor našega ljudstva. Ironija! Oj, država, kje si? Daj učitelju-trpinu kruha, odzemi butaro stroškov za šolo davkoplačevalcu ter uredi šolske razmere kakor bi morale biti, in videla boš kmalu vse druge uspehe po naših šolah! Ali naša slavna država ne da nič, ona hoče le zapovedovati in imeti uspehe v prvi vrsti od stradalajočega učiteljstva, stroške pa naj pokriva za vse to naš ubožni meščan in socialno propadli kmetovalec.

Ako učitelji ne morejo doseči dovolj uspehov, čeprav izpolnjujejo vestno svoje stanovske dolžnosti dan za dnevom, kakšni morajo biti šole uspehi na zasilnih šolah, kjer se poučuje le, kadar je mogoče in čas? Koliko je pa takih krajev, kjer še nobene šole ni! Pri vojaki in drugod devljejo izobrazbo našega ljudstva na rovaš učiteljstva, češ, to ne izpolnjuje svojih dolžnosti. Kdor ne pozna šolskih razmer, naj se poprej o njih natančno prepriča, potem naj sodi. Ljudska izobrazba je silno težavna in draga reč!

Ko čuje naš učiteljski naraščaj o takih razmerah bodočega svojega poklica, splavajo vsi njegovi lepi ideali o važnosti in poklicu učiteljskega stanu po vodi, in po končanih študijah si izbere stan z boljšo bodočnostjo. Prav ravna! Pri nas se razpisujejo na eno in večrazrednicah službe, prosilec pa ni nobenega, nastavi učiteljico — pa mirna Bosna! Le tako naprej, kmalu pridemo na Turško!

To so gola fakta o boleznih našega šolstva. Vse to nismo pisali proti novim ukazom in uredbam, ampak zato, da se ne bo zahtevalo vsega od učiteljstva. Ono je in bo storilo to, kar je v razmerah svojega kraja storiti mogoče! Ako se odstranijo ovire, je upati, da se izboljšajo uspehi, drugače imajo novejši ukazi majhen pomen ali so pa celo brez njega!

M. Pintarjev.

Dostavek uredništva: Ta članek nam je poslal starejši kolega. Vidi se, da je mož z dozorelimi nazeri napisal gorenja izvajanja, zato jim dajemo z veseljem prostora v svojem listu. Mi sami smo se odločili, da pokažemo polagoma rane, ki razjedajo naše šolstvo in ki jih drugi ljudje nečejo videti, dasi so kričeče in vnebovpijoče. Naš zadnji članek „Clara pacta — boni amici“ je začetek daljših razgovorov. Drugo nadaljevanje smo za danes odložili, ker smo mnenja, da naj imajo naši vrli sotrudniki v listu prvo besedo. Pričujoči članek seza deloma tudi v to, kar je danes med našimi vprašanji najaktualnejšega, zato smo si mi prihranili besedo za bodoče številke. Za prvo in najsvetejšo dolžnost smo si postavili princip, da povemo mi, kako razumevamo nalogo ljudske šole in kako bi jo morali razumevati tudi drugi, da bi previdno in uspešno vladali nad nami. Zdi se nam potrebno, da zaprosimo svoje tovariše, naj se takisto oglase, da bomo mogli z neovr-

ljivimi fakti ovreči tista razna očitavanja, ki senčijo naše delovanje ter stavijo dolžnosti pred pravice, držeč se maksime krutega železnega kancelarja: „Macht geht vor Recht!“

Odkrita beseda.

(Dalje.)

Prijatelj, ki je z dušo in telesom učitelj, ki torej živi in se žrtvuje za učiteljski stan in za šolo, je ob neki priliki izustil te-le pomenljive besede:

Ljudsko učiteljstvo se gnete pred visokim in debelim zidom. Za tem zidom se razprostira rodovita ravan z lepimi naselbinami, cvetočim drevjem, ki rodi vsako leto polno žlahtnega sadja. To ljudstvo onkraj zidu je dobro, miroljubno in izobraženo ter živi v najboljši blaginji, ker ima že davno vzorno urejeno ljudsko šolstvo. K temu ljudstvu izteza svoje izmučene roke vse napredno učiteljstvo ter si z vsemi silami prizadeva, prodreti ta debeli zid, ter si tako napraviti pot do tega srečnega ljudstva, ki spoštuje svoje učiteljstvo in ga plačuje tako, da lahko brez skrbi preživlja sebe in svojce. Pri tem delu se trudi vzorno organizovana naša „Zaveza“, posamezna okrajna učiteljska društva, naša šolska oblastva in tudi posamezniki izmed naprednega učiteljstva. Ogromno število neutrudljivih delavcev ima zbranih okolo sebe naš neustrašljivi „Tovariš“, naš pedagoški list „Popotnik“ in naš dični mladinski list „Zvonček“. Vsi delajo in vsi si prizadevajo, priti naprej, do tja, kjer bivajo ti dobri in srečni ljudje — z urejenim ljudskim šolstvom. A to delo pa ni tako lahko. Med to družbo je pa pomešanih tudi nekaj naših tovarišev, ki gledajo od strani ves ta napor ter čakajo trenutka in prilike, da bi brez truda preskočili in prehiteli napredne prvoboritelje. To so takozvani „malkontenti“, ki bi radi brez dela in truda uživali vse prijetnosti in udobnosti, ki jih daje učiteljstvu urejeno ljudsko šolstvo. Nekateri teh „malkontentov“ pa sede pri okroglih mizah ter kritikujejo in zabavljajo na delo in trud naprednega učiteljstva, češ, noreci, čemu se toliko pehate in trudite, plačajo naj nas najpoprej, potem bomo šele delali! — Res je: vsako delo je treba plačati, a pomniti je treba, da naprej se delavci navadno ne plačujejo, ampak šele po dovršenem delu, da gospodar vidi, kakšno in koliko je vredno to delo. Pokažimo torej najprej nekaj pozitivnega dela, ali vsaj dobro voljo in prepričani smemo biti, da nam plačilo ne izostane. Druge vrste „malkontenti“ se zopet muzajo v kakem zakotju ter si mislijo, le delajte in trudite se, kolikor vam drago in ljubo, mi pa ostanemo, kakor smo bili, ker imamo „pretrda kolena“, da bi se tako hitro upognili novim naredbam in drugim novim napravam na šolskem polju.

Taki „učitelji“ so zgrešili svoj poklic. Učitelj, ki učiteljuje edino le zaradi trdega koščka vsakdanjega kruha, ne sodi v šolo; zanj in za naš narod bi bilo bolje, da bi postal kaj drugega. Učitelj, ki je na svojem mestu, mora biti poln idealov, zakaj učitelj brez idealov se nam zdi podoben vojaku, ki gre v boj brez orožja. Le idealnemu učitelju je mogoče storiti dandanes to, kar se tirja od nas za razvoj in napredek ljudskega šolstva.

(Dalje.)

J. Dimnik.